

ЛЕМКОВСКА
ТЕАТРАЛНА БИБЛИОТЕКА

РУКОВИНЫ

ДРАМАТИЧНА КАРТИНА ИЗ ЖИТЪЯ
ЛЕМКОВ В 3-х АКТАХ

Типография Лемко-Союза
556 YONKERS AVE. YONKERS, N. Y.

ЦІНА 25ц.

Издание Лемко-Союза.

— 1960 —

РУКОВИНЫ

ДРАМАТИЧНА КАРТИНА ИЗ ЖИТЬЯ ЛЕМКОВ

В III АКТАХ

Написал

П. С. ЮРКОВСКИЙ

ЦІНА 25ц.

**ИЗДАНИЕ ЛЕМКО-СОЮЗА
ЮНКЕРС, Н. И.**

ОСОБЫ:

МИТРО РУСЕНКО, літ 54, грамотный газда.

МАРИНА, його жена, літ 50.

АННА, их дочка, літ 18.

ВАСИЛЬ, их сын, літ 23.

ИВАН ДРАБ, шолтыс, літ 55.

КАТРЕНА, його жена, літ 52.

МИКОЛАЙ, их сын, літ 22.

НАСТЯ ГОРОШКО, вдова, літ 48.

АНДРЕЙ, ей сын, літ 21.

ОЛЯ, ей дочка, літ 18.

Хлопці, дівчата, музыканты. Всі дійовы особы с походу жинья лемкы, кромі Ивана Драба, зайды с невідомых сторон.

АКТ I.

Хижа Митра Русенка, чиста, заможна. Стол, прикритий білим обрусом. Постель, високо вистелена цвітистим накрывалом и заголовками.

АННА, гарда, сміла дівчина, чисто и хорошо одіта. Дві косы в червених басанунках. Она весела, рухы ей смілы. Варит вечерю.

МИКОЛАЙ, подпитый, с розбруханым волосьом и с папироском в зубах. Ледво стоит на ногах.

СЦЕНА 1.

АННА: Ой, як довго нее няня и мамы з міста! Може дашто сталося по дорозі? Коні полохливы, а Васьо любить добрі коней подганяти, тай не трудно за несчастье. Девята доходить, а их як нее, так нее. (Заглядат в оконце): Ой, як потемніло на дворі. Хоц бы ище дощом не тяло.

МИКОЛАЙ: И, и-ги, добрый вечер, моя крале.

АННА: А што тебе ту принесло? Ище в дребезгы пьяный! Бо кому, як кому, але богатому одинакови и сынови пана шолтыса належится шумно поводитися. Ха! ха! ха! А ци знаш ты пословицу, што с одинака ани баран ни собака!

МИКОЛАЙ: Што?! Што ты сказала?!

АННА: То, што-с чул! (С улицы доходит спів хлопців и дівчат):

В зеленом гаю, древко рубают,

Аж до Дунаю трискы падают.

Падают велькы, падают малы,

Ид их позберай, дівчатко шварне.

Ид их позберай, наклад з них огня,

Выпер милому кошелю до дня.

В пятницу зваряй, в субботу выпер,

А в неділю рано милого прибор.

В неділю рано, як солнце всходит,

Уж мой миленький под перком ходит.

Не так под перком, як под трусовым,

Под капелюхом, под калиновым.

МИКОЛАЙ: Анно, я пришол гев поварити з тобом.

АННА: Гварити? Та-ж ты два слова не в силі склепати!

МИКОЛАЙ: Га...га... Анцьо! Та я думам с тобом женитися. Верабоже, женитися! Няньо казали, што не пожалуют 30 моргов поля. Ци пішка бы-с за мене?

АННА: Та я бы-м за тебе не пішла, хоц бы-с мал сто моргов поля!

МИКОЛАЙ: Ага, знам, знам! Ты mocno влюбила ся до Андрея. Тай будете обоє ходити по жебраню. Верабоже, же правда — по жебраню. Лем я ани гроша не дам. Не дам, ні, не дам!

АННА: Глупа твоя голова, хоц и богацка! Миколай, ліпше зробиш, як забереш ся домов шати.

МИКОЛАЙ (встає помаленькы и подходит до Анны): Не пойду, покля тебе не поцілую.

АННА: Лем смот, штобы-с не поцілувал! Иди гет, огыдо. (Миколай хоче обняти Анну. Она хапат за горнец с водом и обливат го, смієся). Иди гет с хижи, покаль не поздно! Бо возму сой на тебе кочергу, и будеш мати чорный поцілунок. Ани тя твоя мама не познат.

СЦЕНА 2.

-- (Тоты самы, входит несміло Андрей, зграбный паробок. Гунька на опашкы. Чорный капелюх с перками тримат в руках, стал при дверях).

АНДРЕЙ: Помагай Бог!

АННА: Дякуєме и просиме ближе.

МИКОЛАЙ (до себе): А, як скоро занюхал, што я у Анны! (Обтреат руком лице): Хотіл я уж идти, а теперь не піду. Верабоже не піду!

АННА: Андрусь, што стоиш у дверях?

АНДРЕЙ: Не хочу вам мішати. Виджу, што у тебе женяч, так мі ту нее місця. (Хоче выйти, але залишился).

СЦЕНА 3.

(Тоты самы, входит Марина, завязана хустком, в керпцях и в коралях. В руках тримат кошик).

АННА: Мамо, де-ж вы так долго были?

МАРИНА: Зарас світ лампаш и нес до няня! Там барз темно. (Анна бере лампаш и скоро выходит): А ты, хлопче, чого стоиш в дверях и не даєш проходу людям? Сідай на лавці коло стола, як ся належит. (Роздіватся): Не знати, ци Анця зварила вечерю? (Подходит до Миколая, што носом поре по столі): А ты, небоже, гыкаш и киваш головою, як рабин в субботу перед свічком.

МИКОЛАЙ (спячо зіват): Ніт, не зварила вам вечерю ваша дорога дівка, бо воды ей бракло. Полный горнец вы-

ляла на мою голову. О! Ище с ней цяпкат. Добру вы ей науку даєте — так гостей принимати. Ище и кочергом грозила.

МАРИНА (удивлена). Боженьку, та што ся з ньом стало? За што она тебе, Миколай, водом обляла?

МИКОЛАЙ: За што? За то лем, што я ей сказал добре слово. За мое жито, и мя набито.

МАРИНА: Што ты хочеш тым повісти?

МИКОЛАЙ: Я Анні сказал, што я ей люблю и хотіл поцілувати, а она хлюсла мі водом до очей. Верабоже, як мя живого видите — просто до очей.

АНДРЕЙ (на порозі): Добрі ти зробила, так ти треба. Шкода лем, же кочергом тя ище не окрестила. Будьте здоровы! (выходит).

МАРИНА: Миколайцю, ци ты на правду оженил бы-с ся с нашом Антьом? Повіч лем правду.

МИКОЛАЙ: Та я ту лем зато пришол. Наши няньо и мама все мі гварят: сыну, тобі уж 22 роки минат, то уж бы ся ти было час оженити: ест у Русенков гарда дівка и немало работна. Та и с десят моргов поля можна бы с ньом взяти.

МАРИНА: Десят моргов?! Так не може быти. А Васьови што остане? Лем четырі моргы? Як так, то с твоей муки галушок не буде.

МИКОЛАЙ: А што вы бы могли дати?

МАРИНА: Повіч няньови и мамі, што мы даме 250 долларов и одну корову. До того зробиме весіля на обі стороны, шумні и по газдовскы, як належится, штобы и Анна и ты добрі запамятали свое весіля.

МИКОЛАЙ: Добрі, тето, добрі. Повім им чисто так, як вы гварили.

СЦЕНА 4.

(Тоты самы, входят Митро, Анна и Васьо. Митро плечистый, здоровый мужчина, середнього росту. Лице симпатичне, поголене. Волосы и баюсы сивявы. Васьо зграбный паробок в черной блузкі, червеных споднях. Чуб волося звиватся на чело. Сідат коло Миколая).

АННА (завішуючи на клинок лампаш): А де Андрей? А ты фраиру ище ту? Чом не идеш домів моргы числити?

МИТРО: Всяди добрі, а дома такой найліпше! А ты чудотворче Миколаю, с яким чудом пришол до нас?

МИКОЛАЙ: Та то!...то...я...я...

АННА: Што я?... Палюнком на десят кроков от тебе несе.

ВАСЬО (весело): Зато бідак так посоловіл.

АННА: Але то славный женяч!

МАРИНА: Анно, тихо! Повідам ти — тихо!

ВАСЬО: Вставай, приятелю. Підеме до саду провітритися.

МИКОЛАЙ: Добраніч! (Оба выходят).

АННА: Більше не приход, чуеш? Ха-ха-ха! Женяч?

МАРИНА (остро): Анно! Што ту смішного?

МИТРО: Час вечеряти. Анно, ци ты зварила вечерю?

АННА: Як бы не зварила! Зарас подам. (Ставит миски на столі).

Занавіс падає.

АКТ II.

(Неділя. Всі особи красиво одіти по-лемковськи. Садок. Под грушом стол и лавкы. На горизонті верхы Бескидов).

СЦЕНА 1.

МАРИНА (в синім фартушку, на голові білий чепец, руки по локті обнажены. Она подготавливает обід для родини, што має гнет вернутися из церкви. Весела): Ей, кед бы то шолтыс згодилсь на тото віно, як я повіла Миколайови! То мы бы зробили весіля, тай наша Анця была бы богачком на ціле село! То бы-м собі аж тогды заспівала. Але я уж певню не могла бы-м добрі заспівати, як колиси-м співала. А ноле спробую. Яку бы ту заспівати? Може тоту, "Як ем ишла с панско-го". Ніт, тота завьсока, не піде. (Сідат на лавці, співат):

Моя ростомилена, где ты вчера была?

Пришел я ку тобі, дома ты не было.

Ой, пасла я, пасла при Дунаю качкы, качкы,

Где небыло за сім рочків млачкы.

Ой, пасла я, пасла при Дунаю гуси,

Кто мя вірно любит, тот мя взяти мусит.

СЦЕНА 2.

(Приближаются по стежці Митро, Васьо и Анна)

МИТРО (здивувано): Ци чуєте, як моя стара ся розспівала?

МАРИНА (завстыдано): Та-м хотіла пригадати, ци могу ище співати. Може ся мі ище придаст.

МИТРО: Где-ж ты, моя ростомилена Марись, хочеш співати? Може ты хочеш артистком быти? То горше бы было, бо в Горлицях ани нее великого театру, и треба бы ти было іхати аж до Львова. Там ест гардый оперный театр. Лем як підеш, то смот, жебы-с там добрі заспівала и ганьбы сой не наробила. А я сой дома буду ты слухати по радио, як ты гарді співаш. (Сідат за стол).

МАРИНА: Дост, старый, дост!...

МИТРО (до Василя и Анны): Наша мама оттеперь артистком буде и іде до Львова в театрі співати.

МАРИНА: Який ес старый, такий ес и дурный. Та не я тобі повіла, што я хочу быти в "теятрі". Я сой хотіла вы-пробувати голос, як зіспівати на весілю.

АННА: На чийом весілю?

МАРИНА: А хоц-бы и на твоем. Ци дашто в том эле? Принесеш обід! (Анна отходит).

МИТРО: А за кого-то, думаш, стара, отдавати Анцю, га?

МАРИНА (солодко): Митре, виділ ес тогды в вечер, як сте пришли с Горлиц шолтысowego Миколая в хижі, при Анці? То он зато ты приходил до нашой Анці и мі на розум бесідувал, што родиче го ку нам прислали.

ВАСЬО (влітує, в кишени газеты и сідат за стол): Мамо, вам певню дашто приснилось?

МАРИНА: Ніт, верабоже, ніт! Ище повідал Миколай, што шолтыс похвалил нашу дівку, и казал, што гарда дівка, и што такой роботной дівкы им треба. И Драбисі Анця полюбилася. Лем то недобрі, же хотят 10 моргов поля.

МИТРО: И што ты им повіла?

МАРИНА: Я отповіла Миколаю, што як хотят, то мы можеме дати 250 долларов, корову и справиме весіля на обі стороны.

МИТРО: Оглупіла баба!

ВАСЬО: Вы, няню, так на маму не бесідуйте. Они не эле хотят для Анны. По друге, Миколай не такий злий, як вы собі, няню, представляте. Он товариш-душа, и в потребі за правду постоит. А што щирый, то навет кошелю скинул бы зо себе и отдал бы другому в нужді. Лем біда в том, што до палюнкы мае завеликий потяг и от келішка тратит голову. (Анна наливат в тарилікы росол).

МАРИНА: Верабоже добрый хлопец!

АННА: И росол добрый, барз гарді пахне.

МИТРО: Не перечу тому, але нее кому його на добру дорогу наводити. Шолтыс не-лемко! Звлюкся до нас ище перед войном.

ВАСЬО: То, што я давно хотіл ся звідати, няню — откаль Драб пришел. Што то за человек? Як придбал собі такий маєток? (Всі ідят).

МИТРО: Єдны говорят, што он пришел от циганов с Бесарабии. Другы говорят, што из мазуров, третьи повідают, што пришел гдеси зо Словакии. Лем же вшитко то неправда! Старый жандарм Стах Дратва, што недавно помер в Горлицком шпытали повіл мі секретно так: "Иван Драб здизентерувал из русской армии, коли Россия провадила войну с Японном. С початку он был пастухом у графа Потоцкого в Ланцуті, потом стал його коцішом, аж на конец граф зробил його

своим шинкарьюм в нашем селі. Наибольше он розбогатіл в часі войны. На своей совісти он носит всіх тых, што погнули в Талергофі, або и такой ту на місци.

ВАСЬО: Але Катрена, його жена и Миколая мати, то золото, не люде!

МИТРО: Не перечу! Вышла за Драба лем зато, што была круглом сиротом и красотом всіх чарувал. Иван Драб, як ей узрл, то уж из своих рук не выпустил.

МАРИНА: Ей, то так давно было, што згадувати не вартат. Миколай мі сподабася.

АНЦЯ: Вам, мамо, сподабался, а мі ніт!

МИТРО: Женячка річь важна! Треба под увагу брати не лем женяча або невісту, але и його родичов, його щодов и прадідов. Гварю щиро: я бы-м Анцю не дал до Драбів, коц бы Миколай брал ей без віна.

МАРИНА: А чом ты, старый, за мною брал віно?

МИТРО: Ты, Марино, не забігай назад, а смот вперед. Ту Анна перед тобом. Ци она не вартат поряднійших людей от Драбів? Не Миколай ся тобі подабат, а його богатство.

МАРИНА: Но то што? Ци може не добрі быти богачком на ціле село и на ціле село паньом и ище невістом шолтыса? Што, Анно?

АНЦЯ: Мамо, ци вы думате того, што бесідуєте? Та-ж Миколай пяница!

МАРИНА: Пье, бо має за што.

АНЦЯ: Бесіды бесідами, а днеска у нас проба. Маме вшиткы співанкы повторити.

МИТРО: Для кого?

ВАСЬО: Та-ж знате, же на другу неділю идеме до Крыниці, где буде наш хор выступати.

Буде там много наших людей из Мохначкы, Тылича, Лабовы и других сел.

МИТРО: А што за торжество там буде?

ВАСЬО: Открытие Народного Дома!

МИТРО: О, то гарде діло! Я сам с вами піду на таке велике свято нашой Лемковской Руси. Но, идте с Богом на пробу, лем справуйтеся мі чемню, жебы не встыдатися за вас.

АНЦЯ и ВАСЬО: Ні, ні, няню, не завстыдатеся николи. (Выходят).

СЦЕНА 3.

(До стола подходит шолтыс Иван Драб, одітый по панскы. Он присадкуватый, брихатый. На животі грубый золотый ланцушок. На пальцах лівой руки перстені. Уста у него широки, мясисты. В правой руці черешньова палица).

ШОЛТЫС: Пандзею, добрый день!

МАРИНА: Дай Боже, пане шолтыс! Гости до нас и просиме в ласці ближе.

МИТРО (в сторону): Який чорт його ту принюс? (Голосно): Витайте Иване! Што доброго повіста?

ШОЛТЫС: Добре, пандзею, то, што я вас самых застал.

МАРИНА: Лем будьте ласка, сыйте, пане шолтыс!

ШОЛТЫС (кладє палицу на стол). Пандзею, я так на хвильку. Не мам часу, пандзею. Даколи вїт до горы животом лежал, бо псар всьо за нього зробил. Днес шолтыс, пандзею, инша табеля: то мудра, письменна голова. Он сам, пандзею, повинен всяди заглянути, про всьо знати и всьо на власны очы, пандзею, отвидіти.

МАРИНА: А верабоже, то правда.

МИТРО: Та, так! Вы Иване, не перемучуетеся. Выглядате, тьфу, тьфу, як горлицкий різник, гарді, совсім по-панскы.

ШОЛТЫС: Но так пандзею. А теперь до діла. (Ставит на столі бутылку горілки). Так, пандзею, просто з моста. У мене, як знате сами, сын Миколай. Добра, пандзею, дітина.

МАРИНА: Гардый паробок, верабоже.

ШОЛТЫС: Тото слово "вєрабоже" ся мі подабат, чисто по-хлопскы, пандзею! Я бы хотіл, пандзею, вашу доньку за невістку мати. От буде, пандзею, пара!

МАРИНА: Вєрабоже, добра пара. Лем задуже не вымагайте, то отдаме.

ШОЛТЫС: Пандзею, я готовый згодитися на 300 долларов, пару волов и корову.

МАРИНА: Пане шолтыс, кус задуже хочете. Вышмарте быків и 50 долларов, и буде згода. Весіля мы на обі стороны зробиме.

ШОЛТЫС: Гм, пандзею, я спущу, вы додате, и вдариме в руки.

МИТРО: Ты, стара, як хочеш, то отдайся сама. Я долларов не мам, бо-м в Америкі не был и дівкы на отдаваня не мам. Най ище подівчит! По-друге, не тоты часы, што перше были, коли цілу ночь торгувалися за віно. Най Анна выберат собі мужа сама.

МАРИНА (до шолтыса): Сама не знам, што йому днеска ся стало. Хочє, штобы му дівка посивіла. От тобі добрый отец!

МИТРО: Я сумлінно и ясно сказал: не хочу и уж!

ШОЛТЫС (гнівню): Пандзею, хам! Хлоп—свиня. Хочу йому добрі зробити, а он, пандзею, пижытсє. (Бере горілку и палицу): Я тебе, пандзею, ище притягну.

МАРИНА: Пане шолтыс, подождийте-ле!

ШОЛТЫС: Прочь от мене! На бок, пандзею! (Злий виходит).

МАРИНА (заломила руки): Ой, Боже, мой Боже, што-ж ты бортаку, наробил? Хибаль так людям отповідают? Та хибаль Анна не твоя дітина? Ты хочеш, жебы она так змарнувалася? Ге, ге, знам, знам, веро, Боже, знам: тобі лем Настін Андрей подобатся, а я за него Анцю не дам. Верабоже не дам!

МИТРО: Што ты, бабо, так роскричалася? Чого галасу такого наробила? Таж люде можуть почути, и ся с ты высміют. Або запряжу коні и до Кульпаркова тя отвезу.

МАРИНА: Не дам, не дам, верабоже не дам!

Куртина.

АКТ III.

Хижа вдовы Насті. Пиц, лада, стол, постель. Всюди чисто, порядок. На стіні портрет Наумовича с книжком в руках. Вечер. На середині повалы висит лампа. Коло выгляде зеркальце. За выглядом чути охканя соловья.

СЦЕНА 1.

НАСТЯ (в народном уборі, на голові біла хустка; сидит за столом и читат книжку; подносит голову и хвильку мовчит): Завтра дочитам. Як же то красно написано! Яка мудра наука! Свята правда: вік живеш, вік учишся! Книжка стала мі теперь найліпшом, найвірнійшом подругом. Книжка мое життя, моя радость. Вот тота книжка, што лежит передо мною, открыла мі очы на то, кто были мои предки и коли началася история нашей Лемковской Руси. Знаю, што русины-лемки в Карпатах жили с діда прадіда, меже Саном на всході и Попрадом на заході, полтора тысячов літ, а може и больше. Знаю, як они боролися за свою родну землю, як клали головы за свои Бескиды, верхы, поляны, долины, сосны и ялицы. Читаш и дрожиш: то мороз, то горячка проходят по тілі. Чую, як клекоче народне горе, коли панщина настала. Чую, як болесно стоне земля, коли люты австриякы на конарях людей вішали, стріляли и в далекий Талергоф з родных гнізд выганяли. Виджу слезы, виджу кровь братов и сестер, што падали под ударами катов. Ох, тяжко! В очах темніе, в ушах шумит от болю. (По хвилі): Тихо-тихицько. Люблю я таку тишину. Дивно-предивно она звенит, тихицько грає. Любо и мило в такой тишині посидити, подумати. О, думкы мои, думкы! Коли перестанете мене мучити? Коли насытитесь мойом самотом? коли одойдете собі гет далеко от мене? Зрештом, залишайтесь при мі, я привыкла до вас и без вас трудно бы было жити. Ци можна выкинути из головы думку о Петруся? Была весна, як днеска. Я верталася домів с Поляны. Солнечко заходило за гору. Вітрец подувал и розносил пушинкы яскира. Чуло серденько, што зарас його чекат велика радость. Аж смотрю!

Из молодых яличок выходит Петрусь. Кинул косу, взял мене за обі руки, поглянул в очы и притулился до себе. Ци можна того забути? (Чути голосніше соловья. Анна заглядат на выгяд): Смутно соловію тобі так само, як и мі. Поженилися мы, счастливы были. За рок родился Андрусъ, на третьом році пан Бог дал нам волю. Не могли мы ними натішитися: смотріли на них; Петрусь, як лем приде з работы, з рук обоих не выпускает. А ту ни с того, ни з тамтого — война! Забрали моего сокола, и я уж больше його не увиділа. Не другой день и мене забрали, с дѣтьми забрали два жандармы. Шинкар Драб был при мойом арешті. (Думат): Головцьо моя бідна! И на Мурі я была, и в Гнасі сиділа, и в Талергофі всі муки терпіла, не себе, лем дѣтей жалувала. Плакала, плакала и плакати перестала. Як могла и знала, обое отплекала, прокормила и выховала. (Встае подходит к выгяду). Ядловцом пахне. А там на вершині світит місяц; ясно кругом, ледво-ледво звѣзды выгядают с глубокого неба. (Хвильку тихо): А мои дѣточки загулялися, не видно их. (Чути терликаня пищалкы, што раз ближе доносится гамор молодежи).

СЦЕНА 2.

Входят Оля з нотном книжком и Анна з вязанком васильків. Обі румяны, веселы.

ОЛЯ (кладє ноты на стол, быстро подходит до матери, обнимат ей и цілує): Мамо, мамочко. Вы собі ани не представляте, як там на дворі любо. Но то не Лемковина, а рай!

НАСТЯ: Ольо, дост! Пуст, дост!

АННА: Ани мі не даст привитатися с тетом. Здоровля вам, тетичко! (Цілує Настю в руку, Настя цілує дівча в чело).

ОЛЯ: Добрі, што мы сами. При мамі секретов неє. Поговориме серьезно за всьо.

НАСТЯ: Не розумію, што то значит; про всьо. Повічь про што?

ОЛЯ: Ой, Боже! Тот шолтысов Миколай цілком ошаліл. В читальни полно людей. Проводиме пробу співу, а нараз впадат до читальні с ножом пьяный Миколай и просто до Андрея.

НАСТЯ: Ах!

АННА: Ничого такого не сталося. Хлопці одобрали от него нож и вышмарили за двері, покалічили собі руку до шкла и забрался гет.

ОЛЯ: То, мамо, была його месть за Анну. Няньо не хотят його мати за свого зятя.

АННА: Я за него не пішла бы, хоц бы-м с дому мала піти. Сердце до него не належит, и мамі того повідам. Але мама хотят лем богача.

ОЛЯ: Мамо, не може Анця выйти за Миколая, бо она любит нашого Андрея. То не тайна.

НАСТЯ: А для мене тайна!

АННА: И для мене тоже тайна! (Почервеніла): Андрусъ чогоси сторонится от мене.

НАСТЯ: Ой, он бідна дѣтина. Кума Марина — богачом гнядат, за польом, волами и коровами. На мойх руках неє людской кривды, як на шолтысовых. Я старалася дати своим дѣтям больше щінне майно, як волы и коровы. Андрусъ — майстер на обі руны, добрый столяр и до того закончил кооперативный курс, он отличный диригент и музыкант. С талантом своим в світі, куда бы не пішол, не пропаде. Оля по-кройком и шивом на кусок хліба заробит навет найтруднійшу годину.

ОЛЯ: Мамо, вы за дуже хвалите своих дѣтей.

АННА: Не хвалю, лем што правда, то не гріх. О том ціле село говорит.

НАСТЯ: Не належит гварити преувеличено о себе и про своих дѣтей, але правду належится сказати. Правда, то основа человека! У нас правду не любят, але правдолюбивый человек никого и ничего не боится. Я хочу, штобы мой Андрусъ стоял за правду своего народа, жил для народа, трудился для народа, боролся разом с ним за життя, за свободу, за счастье.

АННА: Я бы вас, тето, слухала и слухала. Так щиро и правдиво научате. Каждє добре слово глубоко в душу западат. (За выгядом чути гамор).

СЦЕНА 3.

Входит Андрей зо скрипком, Васьо з гармошкой, без капелюхів. Оба гарды паробкы.

ВАСЬО (покалавшы гармонию на стол): Доброго здоровля, теточко! Як же ся мі мате?

НАСТЯ: Дякую! Та хвала Богу, добрі дост. А вы с дівчатами чом не пришли?

АНДРЕЙ: Мамо, видите, соловей не позволил.

НАСТЯ: Як то?

АНДРЕЙ: А так мамо. По пробі всі мы вышли разом. Идемє селом. Выходимє на лаву. Дівчата скоренько побігли, а я и Васьо затрималися на лаві. Тото журчанье поточка за душу бере. Нараз чуемє, за поточком в ивах заспівал соловей, за ними другой. Што-то за мудра и мила птичка, тот соловей! Слухаючи, аж сердце надрыватєся якымсь смутком, и воля и гордость проходят по души, же люде живут, же так красно на світі.

ВАСЬО: Верабоже так!

НАСТЯ: А што было з Миколаєм в читальни?

АНДРЕЙ: А як вы о том знате, мамо?

НАСТЯ: Соловейко мі наспівал!

АНДРЕЙ: Вшитко добрі, мамо!

ВАСЬО: Не лем то. Ино людє с него будут! Не даме му пропасти.

АННА: Коли не до люди, ани не до себе, то най гине!

АНДРЕЙ: Ой, яка ты не добра! (За дверми стук). Напевно он!

НАСТЯ: О, Боже!

СЦЕНА 4.

Входит Митро в білой полотнянці, в горском капелюху.

МИТРО: Добрый вечер, перед вшиткым! (Кладе капелюх на лавку, топорец ставит в куті). А теперь, Настьо, руку подавайте!

НАСТЯ: Гости! Гости! Просиме сідати.

МИТРО (сідає): Жду, жду и нее. Выходжу за ворота. Стою, стою, нее. Иду до читальни. Гварят мі на улице, што Миколай шкандал устроил. В читальни нее. Но, где-ж, як не в Насті? Подумал я собі, так и забрался до вас.

НАСТЯ: Дякую, што сте зашли!

МИТРО: Я прошу выбачити, але я не завами, Настьо, бо у мене есть своя баба. Я до тых людей, молодых. Люблю я молодость, красоту. И хоц мене грызе копа літ, все душа тягне до молодежи.

НАСТЯ: Лем паробкы бывають юношами, як идут на спринсы, або руковины до дівкы.

МИТРО: А може и я аккурат пришол на руковины. (Среди молодых порушение). Нее за чым откладати! Я ту зарас молодым и попом буду. (Встає): Ци ты, Андрею, маш добру и сильну волю Анну за жену взяти? Ні? Отповідай! (веселость).

АНДРЕЙ: Мам.

МИТРО: Ци ты, Анно, маш добру и сильну волю Андрея за мужа мати?

АННА: От цілой души!

МИТРО: Ци ты, Василю, маш добру и сильну волю Ольгу за жену мати?

ВАСЬО: Пошто ся таке звидуєте? Я ей уж давно люблю.

МИТРО: Ци ты, Ольго, маш добру и сильну волю Василя за мужа мати?

ОЛЬГА: Лем його одного! (За дверми стук).

СЦЕНА 5.

Входит Марина, завинута в плахту, барз задивована.

МИТРО: Настьо, подайте ручники! Поважеме молодым руки! Як руковины так руковины! (Настя подає з лады ручники).

МАРИНА: Што ся ту водит? (Бігат по хижі): Верабоже!

МИТРО: То, што видиш — руковины! (Молоды сміються, Марина закрыває руками лице и плаче): Теперь цілуйте друг друга! (Цілуются, веселость).

СЦЕНА 6.

Влітує Миколай, за ним його мама Катрена.

КАТРЕНА (перестрашена): Миколай, Миколай, што ты задумал?

МИКОЛАЙ: Нега, мамо! Нич злого я уж не зроблю. Нагварил мене не бо Андрея убити и діда Митра пушити с дымом. Дал мі грошы на палюнку. Лем коли я вышол на лавку и пьяный до воды гелнул, струя на мя наплыла. Я встал и отразу отверезился. Соловей в лозинах, як бы заплакал надомном, а потом зазначил таку мелодию, што в мойой души вeso наopak перевернулося. Мам я стати убивцом такого самого руснака лемка, я и я сам? Таж мене и його лемковска мати родила. Даруйте мі всі обиды, што я вам, глуптак, нагварил, и тобі, Анно, и тобі Андрею. Більше в мойой гамбі палюнкы не буде. Хочу быти честным паробком и раом с вами триматися и веселитися.

КАТРЕНА: О, яка я рада, што мой сын не пропал, и я с ним не пропаду. (Цілує Миколая).

ВАСЬО: Славно, Миколай, ты поступил. Молодец!

МИКОЛАЙ (до Митра): Теперь, діду, вы будете моим наставником и учителем, и наставите мя на добру дорогу.

МИТРО (бере Миколая за руку, приводит до пертрета Ивана Наумовича): Тот славный муж, просвітитель Галицкой Руси, был учителем наших отцов, ест теперь нам учитель и должен быти учителем нашим дітям и внукам. Читайте, Миколай, його науку, читайте вы всі його книжки. И розум вам просвітится, и сердце наполнится віром, надійом и любовью.

ВСІ РАЗОМ: Славно, славно, славно!

МИТРО: То ище не конец! Мы зробили черянку, подвойны руковины, двох молодых пар. Желаме молодытам вsoго найліпшого. Остаеся нам ище зроби́ти руковины згоды и едности и подати руки нашим родным братьям там в Закарпатской области, Галичині, Подолу, Волини, Украині, Білой Руси, Сибирі и цілой великой Руси, а тоже и нашим братьям за морьом — океаном, што в Лемко-Союзи на чужині Карпатску Русь в сердцах своих охраняют и от загибели спасают.

ВСІ РАЗОМ: Славно, славно, славно!

МИТРО: Най знае весь русский народ от Высовы до Вла-

дивостока, што в Карпатах живут лемкы в Русской Воли, Устью Русском, Русской Ропици, Русской Свіржові, Русской Порубі, Королеві Русской, Русской Кальни, Русской Веси, Русском Яворнику, Русском Быстром, Русском Потоку, Русском Селі. Николи их затре ничия рука. Най знают виштыкы докела, што до дружбы, мира, сгоды и любви накувал Митро Русенко.

ВСІ РАЗОМ: Славно, славно, славно.

НАСТЯ: Андрей, Та-ж на сухо не выпадає такы славны руковины обыйти.

АНДРЕЙ: Золота мамо! Будеме закусувати и занивати, коли діло заверише в Крыници, а потом у себе на ривалях. А днеска ограничимся народном співанком. Єст ту всі голосы: тенор, альт, сопран, баритон. Ставайте разом. (Бере скрипку, Василь гармонию): Наперед с Васком приграєме! (Грат, потом співають): Раз два, три!

Куда иду, куда гляну — все горы Карпаты!

Тут мі любо, тут мі мило — жити и вмерати.

Куда иду, куда гляну — все верхы Бескиды!

Русь тут наша, а в могилах — діды и прадіды.
Верховино, Лемковино, ні, ты не загинеш,
Подоймешся, усміхнешся — и неволю скинеш.

Куртина — Конец.

ЛЕМКОВСНЫ ПРИПОВІДКЫ

1. Не глядай правды у другого — коли сам не маш.
2. Слово, як пташок — вылетит, не збачиш.
3. Легко воду сколомутити — але долго треба ждати, покаль ся счистит.
4. Єден гріх — ціла душу спаскудит.
5. Не виймай выше носа — бо себе оплюєш.
6. Пред Богом богатство великий гріх — бідность пред людьми.
7. Молься, надійся — але прауцй и блане берега ся тримай.
8. Муж голова — а жена душа,
9. Муж и жена, як вода и мука — смішатися даст, а розмішати — пропало!
10. С добром женом біда на половину — а радость по двойну.
11. Зла жена зведе мужа з розума.
12. Не тот газдыня, што гварит — а тот, што їсти варит.
13. Дітям треба дати — але и собі на дорогу лишити.
14. Вдовец дітям не отец — бо сам сирота.
15. Приймеш зята в дом — сам заберся вон.
16. Дитя, хоц и криве — а все отцу и матери миле.
17. Не каждую правду повідаєме жені.
18. Як ти двое повіст, што-с пьяный — кладся до постели и спий.
19. Голова без розума — як литарня без світла.
20. Не роб языком — а руками.
21. В Бога надія, в торбі хліб.
22. Не провадте осла до жерела мудрости — бо вас може по дорозі колнути.
23. Тот, што нич не зна — всьому вірит або ничому.
24. И дурак ма кус розума — як зна, што дурный.
25. Ліпше с мудрым стратити — як с дураком найти.
26. Зарозумілый все тратит — хоц ся здає, же выграт.
27. Як ся не сподабаш брудно — то убрано трудно.
28. Як ти эле — не смутся, як ти добрі — не хвалься.
29. Не треба хвалити того — што ся само хвалит.
30. У милого зимны руки, — але сердце тепле.
31. Мильша пташку зелена квітка — як долота клітка.
32. Малы діти не дають родичам спати — великы діти не дають родичам жити.

33. Где тя не просят — там тя на кыю выносят.
34. Лем того, што ся кому подабат.
35. Чья коса перша — того лука ширша.
36. Рыба глядат, где глубше — человек, где лучше.
37. З языками сядиль, тадиль — а з руками никадиль.
38. Обіцанка Гавка — гдому радость.
39. Што му на гнів — то само на перепрошя.
40. Прошу тя про милость, про Бога, жебы не была за моим портом твоя нога.
41. Вшитких слухай — а свой розум май.
42. Чуже хвальме — а свое шануйме.
43. Ліпша псу муха — як нема осуха.
44. Не вшитко золото, што ся світит.
45. Из пса не буде солонина — лем все псина.
46. Кто чого вартат — колач, кобасы, адзимкы, вару.
47. Як ся с полного не наішь — с порожнього ся не налижешь.
48. Кто задармо дае пити, істи — хоче ти на голову сісти.
49. До переду ся не вырывай — и позаді не зоставай.
50. На сто роков ся фундуй — а каждой минуты смерти ся сподівай.
51. Найлекше другого очернити — найтяжше себе самого познати.
52. Сама свиня мішок дре — и сама квичит.
53. Кто ся топит — тот ся бритви вхопит.
54. На кого воронь — на того и сорокы.
55. Близко пекла — чорта стрыком звий.
56. Кому Пан Бог дае — то и на выгяды пхае — а кому отберат, то и двери не заперат.
57. Біднота от темноты, — темнота от бідноты.
58. Чым быха меньша — тым веде грызе.
59. Яке зеренце посієшь — таке и вывієши.
60. В осени вороблі богаты.
61. Молодой може померти — а старый мусит.
62. Кто оре, сіе — тот ся надіе.
64. Біда такому дворови, што досказуе корова волови.
64. Біда такому дворови, што розказуе корова волови.
65. Кыйом того, што не пильнуе свого.
66. Не страх ся выголодніти, як ест што істи.
67. Бьют и плакати не дают.

ДРАМАТИЧНА БІБЛІОТЕКА ЛЕМКО-СОЮЗА

1. Лемковске Весіля и Співанкы	0.10
2. Спаношене Хлопство	0.10
3. Ицко Сват	0.10
4. Молоды Старых Ошукали	0.10
5. Американе и Клопоты Пана Превелебного	0.15
6. Братья Коллекторы	0.15
7. Муж Умер	0.15
8. Порозуміла	0.15
9. На Чужом Весілю	0.15
10. Женаты Жеґятыя	0.15
11. Лемковскы Вечиркы	0.15
12. На Границы	0.15
13. Просвітители Народа и Просперита	0.15
14. Охотники	0.15
15. Мачоха и Конскрипция	0.15
16. Безработны и Ситизены	0.15
17. Стары Кавалеры и Такы Теперь Дівчата	0.20
18. Куда Сердце Тягее	0.20
19. Весна	0.15
20. Стародавны Лемковскы Вечиркы и Ламанчак	0.15
22. Счастье в Новом Світі	0.20
23. Они Вернутя	0.20
24. Дві Жены	0.20
25. Ваньо Пепериця	0.30
26. Любовь Неволю Ламе	0.50
27. Руковины	0.25

Представления в Календарях из минувших роков

1. Як Чорты Панов Взяли (1933); 2) Вертеп в Карпатах (1934); 3) Петро Павлик зо Спиша (1938); Заверуха на Лемковині (1939); 5) Дві Сестры (1949); 6) Нашы Спорты и 7) Так То Было (1950); 8) Карпаторусскы Партизаны (1951); 9) По Войні Пришла Нова Біда (1954); 10) Заручины (1957).

Представления в Нашой Книжкѣ

- 1) Вертеп в Карпатах; 2) Шолтыс; 3) Петро Павлик зо Спиша; 4) Дві Натуры; 5) Просперита; 6) Німецка Украина.

За всіми книжками и информациями писати на адрес:

LEMKO ASSOCIATION

556 Yonkers Avenue

Yonkers 4, N. Y.